

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Feria I. pentecostes

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Christianus effusus est tanquam aqua, Pl. 79. vers. 3.

Hæc est fors Ecclesiæ veræ & omnium ejus membrorum. Christus enim Sponsus est sanguinum, Exod. 4. v. 25.

III. *Impulsivarum vanitas*, ut sunt

1. *Veri Dei ignoratio*. Hoc facient vobis, inquit Christus, quia nec Patrem meum, nec me agnoscunt. Hic est fons istius crudelitatis. Si enim Deum verè agnoscerent, amicos eos tali odio non prosequerentur. Non igitur ex Deo sed ex Diabolo sunt, qui homicida est ab initio, Joh. 8. v. 44. Hoc ipsum debet nobis animum addere in persecutionibus. Patimur ab illis, qui verum Deum non agnoscunt, quid ergo possunt nobis nocere? Agnitionem & gratiam Dei

nobis non eripient. Ipsi contra sedent in tenebris ignorantiae, ex quibus in aternas olim tenebras detrudentur, quæ omnibus crudelibus & tyrannis præparatæ sunt, Apoc. 21. vers. 8.

2. *Cultus accepti imaginatio*. Quia enim nesciunt, quo cultu Deus honorandus sit, ipsi sibi imaginantur cultum, & scelera pro virtute, persecutionem pro propagatione Ecclesiæ, deformationem pro reformatione habent, prout Spiritus furoris & homicidii ipsis dicitur, qui solet se transformare in angelum lucis, 2. Cor. 11. v. 14. sed in extremo judicio videbunt in quem pupugerunt, Apoc. 1. v. 7. stabunt enim tunc justi in magna constantia adversus eos, qui angustaverunt ipsos, &c. Sap. 5. v. 1.

Feria I. Pentecostes.

Evangel. Joh. 14. v. 23. 31.

Noahus tempore diluvii columbam emittebat, ut experiretur, nñm aquæ imminutæ essent, quæ redibat circa vesperam portans folium olivæ in ore suo, ex quo Noahus colligit, aquas diluvii & iram Dei cessasse, Gen. 8. v. 11.

In hac historia pulchra figura beneficiorum pentecostalium nobis ob oculis ponitur. Spiritus Sanctus est columba illa celestis, & sub specie tali in baptismo Christi apparuit, Matth. 3. v. 16. hac columbam Deus emittit hodie ex arcu cæli, & visibiliter effundit super Apostolos, ut afferat folium olivæ, quo gratia Dei ob signatur adhuc in omnibus fidelibus, ne dubitent amplius, sed certò sibi persuadeant, Deum reconciliatum esse per mortem filii, Rom. 5. v. 10. Unde

festum hoc à Veteribus Festum amoris appellatum est, cujus arrham hodie accipimus, quæ est Spiritus Sanctus, Eph. 1. v. 14.

Hæc omnia fusius pertractabimus ex prælecta pericope, cujus duas partes constituimus.

I. *Exhibet veri Christiani indicia.*

II. *Inhabitantis Spiritus S. beneficia.*

J. J.

EXEGESIS.

Cum olim super montem Sinai descendurus, & legem promulgaturus erat Dominus, præcepit Mosi, ut sanctificaret populum, Exod. 19. v. 10. quod si verò Israelitæ opus habuerunt sanctificatione ad legem audiendam in Pentecoste veteri: multò magis

magis Christiani in Pentecoste nova sanctificare se debent, ut Spiritum S. accipiant, qui non habitat in polluto corpore, Sap. 1. v. 4. Quantum enim discrimen est inter Legem & Evangelium: tantum etiam discrimen est inter Pentecosten V. & N. Testamenti. Lex iram operatur, Rom. 4. v. 15. Evangelium gratiam & salutem, Rom. 1. v. 16. Lex per Mosen data est, gratia & veritas per Christum facta, Joh. 1. v. 17. sic etiam Pentecoste vetus, quæ legem offert, pertinet ad servitutem, nova ad libertatem, Gal. 4. vers. 24. non enim accipimus Spiritum servitutis iterum in timore, sed Spiritum adoptionis filiorum, Rom. 8. v. 15.

Duo verò potissimum requiruntur ad sanctificationem hanc pentecostalem, quæ in principio Evangelii Christus exprimit.

I. *Sincera Christi adamatio.* Nam si quis diligit me, inquit Salvator, ad eum veniemus. Qui igitur Spiritum S. accipere desiderat, Christum diligit necesse est, à quo mittitur. Hæc est nota characteristica omnium discipulorum ejus, Joh. 13. v. 35. ipse prius dilexit nos, 1. Joh. 4. v. 19. & cum adhuc peccatores essemus pro nobis mortuus est, Rom. 5. v. 8. Quidni igitur flamma charitatis Christi scintillam aliquam reciproci amoris in nobis excitet? Certè Christum diligere plus est quam omnia scire, Eph. 3. v. 19. qui verò ipsum non diligit, anathema sit, 1. Cor. 16. v. 22.

Diligendus autem est I. *Cordialiter*, ut nihil ipsi præferamus in toto mundo, qui enim plus amat patrem & matrem, quam me, inquit Christus, me non est dignus, Luc. 14. vers. 26. II. *Totaliter*, ut non tantum Christum, sed & membra ipsius, id est, proximum amemus. Si quis enim dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum

oderit, mendax est, 1. Joh. 4. v. 20. III. *Finaliter*, non enim sufficit in prosperis incepisse, sed pergendum est in adversis, & ad finem perseverandum, si salutem æternam consequi velimus, Matth. 10. v. 22.

II. *Verbi divini observatio*, vers. 23. 24. si quis enim diligit me, inquit Christus, sermonem meum servabit. Hæc duo arctissimè coherent, & nullo modo divelli possunt. Qui enim habet mandata mea, & servat ea, ille est qui diligit me, inquit Christus Joh. 14. v. 21. & Johannes 1. cap. 5. vers. 3. Hæc est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus.

Servamus autem sermonem Christi

1. *Audiendo*, Joh. 10. v. 27. c. 8. v. 47. ex auditu enim fides, Rom. 10. v. 17.

2. *Retinendo.* Auditus exterior non sufficit, sed requiritur insuper pia meditatio & conservatio, μήποτε παρ' ἀρρησώμεν, ne effluat iterum quod in concione audivimus Ebr. 2. v. 1.

3. *Faciendo*, si praxin jungamus. Non enim auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores justificabuntur, Rom. 2. v. 13. Jac. 1. v. 22.

Probet igitur se quilibet ex hisce regulis, num Christum diligit. Omnes quidem videri volunt, sed si rem ipsam spectes, nuda plerumque oris est professio, æs sonans, cymbalum tinniens, 1. Corinth. 13. v. 1. hypocritica nominis divini imaginatio, Matthæi 7. v. 21.

De Secundo.

Restat ut de beneficiis Spir. Sancti etiam aliquid dicamus, quæ Christus subnectit, ut charitatem hanc & observationem sermonis sui nobis eò citius persuadeat. Sunt ea

I. *Et er-*

I. *Æterni Patris redamatio.* Nam Pater meus diligit eum, inquit Christus. Hoc non eo sensu accipiendum est, quasi nostra dilectione dilectionem Dei antevertere & promereri possimus, diversum enim testatur Scriptura, 1. Johan. 4. v. 10. sed à posteriori, id est, à consequenti effectu describit Christus eos, qui templum sunt Spiritus Sancti & ad discipulos suos pertinent. Hos diligit Pater propter fidem, quam oculi ejus vel solam respiciunt, Jer. 5. v. 3.

Hoc certè maximum est beneficium, si quis clementem Principem habet, quantoperè gloriatur? Sed clementia illa sæpe in horas mutari solet, & non immeritò cum instabili Aprilis tempestate comparatur, exemplo est Haman, Esth. 5. v. 11. 7. v. 10. Deus autem non mutatur, Mal. 3. v. 6. Jac. 1. vers. 17. sed quemadmodum suos dilexit à principio, ita ad finem usque diligit, Joh. 13. v. 1. meritò igitur gloriamur de clementia ejus, qui est Rex Regum & Dominus Dominantium, 1. Tim. 6. v. 15.

Diligit quidem omnes homines, Johan. 3. v. 16. etiam impios, Rom. 4. v. 6. quos temporaliter conservat, Ebr. 1. vers. 3. & salvos fieri cupit, 1. Tim. 2. vers. 4. 2. Pet. 3. v. 9. sed electos diligit in dilecto, Eph. 1. vers. 6. tanquam animam suam, & tanquam pupillam oculi sui, Zach. 2. v. 8. Ego recipiam vos, & ero vobis in Patrem, & vos eritis mihi in filios & filias, inquit omnipotens Dominus 2. Cor. 6. v. 17. 18. parcam vobis sicut Pater parcat filio suo, Mal. 3. v. 17. imò si vel mater oblita fuerit filii, ego tamen non obliviscar tui, Esa. 49. vers. 15. sub hanc dilectionis divinæ umbram te confer in omnibus periculis, & tutus latebis, exemplo Davidis Pf. 3. v. 7. 27. v. 11.

II. *Gratiosa Trinitatis inhabitatio.* Nam

ad eum veniemus, inquit Christus, & mansionem faciemus. Magna beneficia Deus præstiterat Israelitis, sed maximum eorum erat, quod Deus habitabat in ipsorum medio, Deut. 7. v. 8. sic inter omnia beneficia, quibus nos quasi cumulat Pater cœlestis, præcipuum est gratiosa Dei inhabitatio, unde corpora fidelium membra Christi, & templa Dei vivi appellantur, 1. Cor. 6. v. 15. 2. Cor. 6. v. 16.

O gaude fidelis anima & gloriare. Omnia potes, quia Deum omnia potentem in corde habitantem complecteris. Ecce ad te venit Deus Pater, & in filium te adoptat. Ad te venit Deus filius, & meritum suum tibi imputat. Ad te venit Deus Spiritus Sanctus, & gratiam hanc in corde tuo obsignat. Deus olim in Sion ignem, in Jerusalem caminum suum habuit, Esa. 31. v. ult. Tu illa Sion & Jerusalem es, in te habitat Sacrosancta Trinitas, in te ignem & caminum habet. O igitur exclama cum Davide Pf. 8. v. 5. quid est homo, quod memor es ejus, & filius hominis, quod visitas illum? Certè hospites illi sacro sancti non veniunt vacuis manibus, sed omnia bona temporalia & æterna secum afferunt, Sap. 7. vers. 11. Deus est summum bonum, qui ergo Deum in se habitantem habet, is omne bonum habet, 2. Cor. 6. v. 10. Huc pertinet exemplum Obed-Edom, cujus tota domus propter arcam fœderis benedicta est, 2. Samucl. 6. vers. 12.

III. *Vivifica consolatio,* vers. 25. 26. unde Paracletus appellatur. Paracletus autem propriè advocatum notat, qui pupillis, orphanis, aliisque litigantibus reis & accusatis assistit, eorum causam agit & patrocinium suscipit coram judice. Talis Advocatus est Spiritus Sanctus.

Nos

Nos pupilli sumus & minores in rebus spiritualibus, 2. Corinth. 3. v. 5. 6. sed Spiritus Sanctus illuminat oculos cordis nostri, ut sciamus quæ sit spes vocationis nostræ, Eph. 1. v. 18. imò verbum Dei ponit in ore nostro, Luc. 12. v. 12. ut clamemus Abba Pater, Roman. 8. v. 15.

Nos sumus orphani & derelicti, qui per peccatum gratiam Patris cœlestis, tanquam mariti nostri, Esa. 54. vers. 5. & hæreditatem salutis amissimus, si quidem delicta nos à Deo separant, Esa. 59. v. 2. sed Spiritus S. causam nostram suscipit juxta promissionem Christi, Joh. 14. v. 16. 18.

Nos sumus naturâ rudes & inexperti, nec percipimus ea, quæ sunt Spiritus Dei, 1. Cor. 2. v. 14. sed intellectum habemus tenebris obscuratum, Eph. 4. v. 18. & sensus non exercitatos in causis divinis, Ebr. 5. vers. 14. Spiritus Sanctus est noster Paracletus, qui infirmitatem nostram adjuvat, & si quid oremus sicut oportet nescimus, ipse ὑπερώς ἡμῶν pro nobis gemitibus inenarrabilibus, Rom. 8. v. 26.

Nos sumus naturâ rei, coram Deo accusat nos Satanas, Apoc. 12. vers. 10. coram mundo accusant nos quandoque mali homines, ibi sumus nocentes, Exod. 34. vers. 7. hîc verò quandoque innocentes. Sed animosi estote, paracletum habemus, qui nos defendet

I. *In iudicio mundi externo*, quod Christiani non facile effugiunt. Unum huc trahit calumnia, ut Josephus, Naboth & alii experti sunt. Alterum tyrannis & violentia, quod accidit beatis martyribus. Sed Spiritus Sancti advocatio utrobique præsentanea est. Contra calumniam duos porrigit clypeos, quibus nos tueri possumus: Innocentiam & patientiam. Nempe

— *Hic murus abeneus esto,*

Nil conscire sibi nullâ pallefcere culpâ.
Felix quem non pungit conscientia, felix quem in adversis solatur patientia. Contra violentiam munit nos interno suo testimonio, ut nil nos separari patiamur à charitate Christi, Rom. 8. v. 35.

Sensit hoc Spiritus S. patrocinium beatus Stephanus, de quo Poëta canit:

Ibat ovans animis, & spe sua damna levabat.

Laurentius in craticula, Marcus Arethusa in sporta suspensus, & alii.

2. *In iudicio conscientia interno.* Hoc est tribunal domesticum, quod Deus in corde nostro erigit, ubi cogitationes se invicem accusant, Rom. 2. v. 15. & cor nostrum nos condemnat, 1. Johan. 3. vers. 20. sed ecce præstò est Spiritus S. Advocatus noster, & fidele nobis præstat patrocinium, major enim est corde nostro, 1. Johan. 3. vers. 20. & sicut est Spiritus gratiæ, Zach. 12. v. 10. ita certos nos reddit de gratia Dei, & συμμαρτυρεῖ, testimonium simul reddit cum nostro Spiritu, quod sumus filii Dei, Rom. 8. v. 16.

3. *In iudicio cœli superno*, coram quo sistitur homo in agone mortis, quando aures obserantur, ut externam consolationem non amplius admittant: & sistetur aliquando in extremo die, ubi cœlum & terra fugient à conspectu Domini, qui sedebit super thronum iudiciarium, Apoc. 20. v. 11. & quilibet opus suum portare cogetur, Gal. 6. v. 5. sed Spiritus S. etiam tunc erit noster consolator, & consolidabit corda nostra interno suo testimonio, ut certi simus, nihil condemnationis esse in his, qui sunt in Christo Jesu, Rom. 8. v. 1.

IV. *Necessaria informatio.* Nam docebit vos omnia, inquit Christus, & suggeret vobis

vobis omnia. Nos miseri homines vivimus hic in terra oblivionis, ex parte scimus & ex parte intelligimus. Quilibet fateri cogitur cum Jeremia, A, a, a, nescio loqui, Jer. 1. vers. 6. pueri enim sumus in mysteriis divinis, maxima pars eorum quæ scimus, est minima pars eorum quæ ignoramus. Opus igitur nobis est Doctore Spiritu S. qui nos doceat omnia, & suggerat nobis, quid oporteat dicere, Luc. 12. vers. 12. confer etiam 1. Joh. 2. v. 27.

Ipsè est Doctor Sapiencia, Esa. 11. vers. 2. scrutatur enim secreta Dei, 1. Cor. 2. vers. 10. afflat cytharæ dum puerum & psalmistam facit, 1. Sam. 16. v. 16. afflat pastorem armentarium sycomoræ vellicantem & Prophetam facit, Amos. 7. v. 14. afflat piscatores & facit prædicatores, Joh. 20. v. 22. afflat persecutorem & facit eximium gentium Doctorem, Act. 9. v. 1. seqq.

Ipsè est Doctor eloquentia, qui *σοφίαν* nobis concedit, Luc. 2. v. 11. à quo *γνώσις ἀληθείας*, 2. Tim. 3. v. 7. & fiducia verbum loquendi proficiscitur, Act. 4. v. 29. hic est duplex Spiritus Eliæ, quo omnes fideles Eliæos instructos esse convenit, si in cursu pietatis strenuè decurrere velint.

Est aliquis *Concionator*, ab hoc Doctore petat os & sapientiam, ut illum reddat *διδασκικόν*, qui exhortari possit per sanam doctrinam & contradicentes convincere, 2. Tim. 2. v. 25.

Est aliquis *Magistratus politicus*, ab hoc Doctore petat os & sapientiam, ut sciat quid justum sit coram Deo & justum iudicium possit administrare, quo Spiritu Salomo Rex instructus fuit, 1. Reg. 3. v. 9.

Est aliquis *Pater aut Materfamilias*, ab hoc Doctore petat os & sapientiam, ut noverit familiam suam rectè gubernare, &

liberos in timore Domini educare, Eph. 6. vers. 4.

Summa quilibet in quocunque ordine & statu constitutus sit, petat ab hoc Doctore os & sapientiam. Sapientiam ut Deum rectè agnoscat, & os, ut dignè eum laudare & celebrare valeat. Hæ sunt duæ alæ quibus ad cælum evolare possumus, Johan. 17. v. 3.

V. *Conscientia pacificatio*, de qua Christus in Evangelio: Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis. Ubi illustri discrimine pacem à se partam à pace mundi segregat. Hæc enim mixta est cum dolore, illa sincera & perfecta: hæc evanida & caduca, illa constans & perpetua: hæc exhilarat tantum in rebus secundis, illa in quocunque fortunæ statu: Inde vocatur pax Christi, quam Spiritus S. in cordibus piorum sub mediis calamitatum procellis excitat & conservat tanquam fructum suum proprium & genuinum, Gal. 5. v. 22.

Ex hac conscientie pacificatione resultat

1. *Spirituale gaudium*, ne turbetur cor vestrum, sed propter beneficia Christi, quæ nobis abitu suo ad Patrem acquisivit, gaudeat & exultet, quod Christus ab Apollolis suis requirit, vers. 27. 28. Hoc gaudium accendit Spiritus S. inde oleum lætitiæ appellatur, Pl. 45. v. 8. & fecundæ pluvie comparatur, quia rigat quod est aridum, Pl. 68. v. 10. perfecta dilectio expellit timorem, 1. Job. 4. v. 18. jam verò charitas accenditur in cordibus nostris per Spiritum S. Rom. 5. v. 5. Ergo etiam per Spiritum S. timor servilis expellitur, Rom. 8. v. 15.

2. *Mortis desiderium*, quò pertinent verba Christi: Post hac non multa loquar vobis-

vobiscum, venit enim princeps mundi, & non habet in me quicquam. Quibus verbis spontaneam suam obedientiam Christus exprimit, quam Patri suo præstitit ad mortem usque crucis. Neque enim idem mortuus est, quod Satan aliquid in ipsum juris haberet, qui mortis habet potentiam in eos tantum, qui peccarunt, siquidem stipendium peccati mors est, Rom. 6. vers. 23. Quod igitur Christus moritur, qui peccatum non fecit, fit illud propter mandatum Patris, idque non sui sed nostri causâ. Alioquin omni suâ vi & potentiâ Diabolus per omnes regni sui satellites & operarum administratos ne minimum quidem ipsi nocere potuisset. Monet simul hoc sermone, ut & nos morti nostræ hilari mente obviam eamus, certò persuasi, Christum suo ad Patrem discesu purgasse aërem, in quo Princeps hujus mundi suam habet regiam. Sed tanta magnitudo animi tempore mortis non est in nostris viribus, naturale enim est mortem formidare quæ hostis ultimus dicitur, 1. Cor. 15. vers. 26. Spiritus Sanctus est, qui morientibus astat, ne fides fluctuet, aut spes deficiat, sed mens, animus, oculi, per mortis perspectivam perspicendo videant in morte vitam, & cum Simeone suspirent: Nunc dimittis Domine servum tuum in pace, &c. Luc. 2. vers. 29.

3. *Humile obsequium*, quo Christus respicit, quando ait sub finem Evangelii: Ego diligo Patrem, & prout mandavit mihi, ita facio.

Egregius certè Aphorismus, quem aureis literis cordi nostro inscribere debemus. Quemadmodum enim omnis Christi actio est nostra institutio: Ita hic quoque faciem nobis prætulit, ut in iis, quæ ad cultum divinum pertinent, nihil coactè, vel pœnæ metu, vel etiam spe præmii faciamus, sed tantum, quia Pater mandavit, cui ut obsequentes filii morem gerere debemus. Spontaneus enim cultus Deo est acceptissimus, Ps. 110. v. 3. Jer. 30. v. 21.

Sed hos spontaneos motus in rebus divinis Spiritus S. tantummodo in nobis excitat. Natura enim nostra serva peccati est, & nil nisi Deo rebellare potest. Quando autem purgatur à Sp. S. per verbum, & homo regeneratur ex aqua & Spiritu, tum demum excitatur in nobis ardor ille & desiderium faciendi ex animo, quæ Deo grata & officio Christiani congrua sunt, qui enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei, Rom. 8. v. 14.

Christus Jesus hæc Spiritus S. beneficia ex gratia nobis conferat, augeat & conservet per & propter ascensionem suam gloriosam, benedictus in secula seculorum, Amen.

Feria II. Pentecostes.

Evangelium Joh. 3. vers. 16. 21.

Israëlita cum urbem Moabitarum oblatione cinxissent, resque obsessorum ad extrema venissent, Rex periculo, in quo cum civibus versabatur animadverso filium

regni hæredem in muro aspicientibus Israëlitas magnâ animi constantia immolat. Qua abominatione percussis Israëlita obsidionem solverunt, metuentes, ne quoque

X 2

Deus